

PROTEKTIVNA ULOGA LIPOPROTEINA HDL U PATOGENEZI ATEROSKLEROZE

*Edis Gašanin, Elmedina Daglar, Lazar Bralušić
Medicinski fakultet, Univerzitet u Kragujevcu*

SAŽETAK

HDL su lipoproteini velike gustine. Transport holesterola od perifernih ćelija do jetre posredovan je HDL partikulama. HDL čestica ima snažan uticaj na oksidativne procese, inflamaciju, aktivaciju endotela, koagulaciju i trombocitnu agregaciju. Uloga HDL-a je transport holesterola iz perifernih tkiva do jetre što se označava kao reverzni transport holesterola i sastoji se iz četiri faze. HDL čestica jedina je od svih lipoproteinskih molekula koja ima antiaterogeno svojstvo. Kako oksidovani LDL ima primarnu ulogu u nastanku ateroskleroze, ispitivanja su potvrdila inhibitorno dejstvo HDL-a na migraciju monocita indukovanu oksidovanim LDL, citotoksičnost prouzrokovanu LDL oksidovanom partikulom. HDL je pokazao inhibiciju vezivanja monocita i neutrofila za endotelne ćelije u kulturi. Antitrombogeni efekti HDL-a prikazuju se u vidu smanjenja ekspresije tkivnih faktora i selektina, nishodne regulacije trombina koji nastaju preko ciklusa proteina C, kao i uticajem na direktnu i indirektnu inhibiciju aktivacije trombocita. Dokazana je nedvosmisljena povezanost između koncentracije, ali i veličine HDL partikula i učestalosti koronarne bolesti srca, pa su savremene terapijske strategije usmerene ka povećanju koncentracije HDL-a u serumu.

Ključne reči: lipoproteini, HDL; biološki transport; endotel, vaskularni; ateroskleroza; bolest koronarnih arterija.